

que ja consta escrit *Pinyà* en un doc. de 1311 (RLR XXIX, 5°) i documentat *Pinianum castrum* des de 1025 (i citat sovint en el *Di. Top. del'Herault*, d'Eug. Thomas, p. 145). I diversos *Pigniano* a Itàlia (Rohlf's, *ASNSL* CLXXVI, 128); un *Pignans* en el dept. Var; i un oc. *Piniargue* (Dauzat, *La ToponFr.*, 313), que deu venir *PINNIANĪCA. No goso (ni ens incumbeix) assegurar que tots tinguin el mateix origen; però tampoc es veuen raons clares per separar-los de l'etim. que admetem; una altra raó per sospitar-ho és el desacord entre els erudits que en tracten: Rohlf's pensa també en un post-antroponímic llatí, però Skok (§ 67, p. 28) i Dauzat en derivat de PINUS nom d'arbre [?].

Hi ha un poble de *Fiñana* al NO. de la prov. d'Almeria, ja no lluny de Guadix (prov. Granada), entre la Sierra Nevada i la de Filabres: seria un cas de P- canviada en f- per l'àrab (com els aplegats en *E.T.C.* II, 230-1, a propòsit de Formento i *Formentera*)².

Pinyent, V. Parent

PINYERES

Nom que estudiarem en apèndix, com a probable derivat, també del romànic PINNA 'penya', en forma comparable a la de Pinyana.

1) Llogaret de cases en part escampades, amb antiga església i rectoria.

PRON. *piñéres* oït a Batea (Casac. 1920).

MENCIONS ANT. 1244: En la carta de població que el preceptor de la comanda de Miravet dona a Batea, li fixa com afr. el «camino vetulo de Favara usque in capite vallium Pinnorum», afr. II: fita de *Maçalucà*, afr. I: *Oļčina*» (Font Rius, *C.d.P.* § 283, p. 411.7f); 1280: «Çes Pinyeres, mansos in te. de Algars» (ibid. § 342, pp. 795 i 799): recordem que el riu Algars passa vora Batea, marcant el límit comarcal entre el Matarranya i la Terra Alta; 1259: *Les Pinyares* entre *Algàs* i *Batea* (*CoDoACA* XII, 44).

2) Ermita de les *piñéres* en el Priorat, te. del Masroig (1935, XIII, 32.4), uns 45 k. a l'E. de (1).

PRON. *les piñéres* a Falset (Casac. 1920); en parla també Espinàs (*Viatge al Priorat*, p. 76).

MENC. ANT. 1326: «castell de Garcia, lloc de *Pinyeres*, castell de *Marçà*, *Pratdip* ---» (doc. copiat per Madurell, p.p. Bru Borràs *Fulls d'Hist. de Tivissa*, 1955, p. 376).

3) Sembla haver-n'hi hagut un 3r. homònim o parònim —almenys coincident amb el nom (1) en la forma que li dona el doc. de 1244—, en el te. d'Ulldacona o el d'Alcanar: 1222: «vallis de *Pinorum*» doc. d'Ulldacona (Font Rius, *C.d.P.* § 242), que pot ser el mateix lloc anomenat «vallis de *Pino*» l'a. 1239, en la carta de població d'Alcanar (Font; o. c. § 276) [potser lligó mutilada per *Pinoro* = *Pinorum* de 1222

i 1244].

L'ETIM. de tots tres noms ha de ser diferent del cat. dial. *pinyer* 'mena de pi' i a separar totalment dels derivats de ll. PINUS; i derivat de PINNA 'penya', en una forma o altra, segurament semblant a la que he explicat supra per als 8 *Pinyana*; cf. també *La Pinya*, supra; d'altra banda, cf. els estudis sobre *Pimorent* i *Pincaró*: car l'ermita de *les Pinyeres* (2) es troba, com vaig poder observar durant l'enq. del Masroig (cf. també Espinàs i *G.G.C.*) al caire dels pendents rostos i penyalosos que davallen cap al riu Siurana, i (1) és al cap d'una vall, també rocosa que baixa cap al riu Algars; altrament sembla que tant (1) com (2) havien estat castells roquers abans de reduir-se a pacífics santuaris. El tipus formatiu és més discutible. Potser simplement deriv. cat. de *penya*: on en aquesta posició feble, pretònica, la palatal *y* canvià en *i* la *e* precedent; massa complicat fóra admetre que vingués d'un *Piñanes* plural amb canvi de sufix i de *n* en *r* per dissim^o. La menció *Pinnorum* del (2) i el (3) en els docs. de 1244 i 1222 suggereix que es tracti d'un genitiu plural ll. VALLIS PINNARUM, (reproduït aproximadament en aquelles mencions), que en aquestes zones on el substrat mossàrab passà per un prolongat filtre aràbic, canviés *peinaro*, -ara en -eres per imela.

¹ El nom de lloc *La Penyera*, que anoto a Banyuls de la Marenda, designant una pineda (prop d'«El Volum», xxv, 30.20) sí que deu venir de *pinya*, fruit del pi.

Pinyent, V. Parent *Pinyeres*, V. *Pinyana* *Pinyola*, V. *Pinya*

PIPA

NLL valencians. Tossal de *Pipa* en el te. de l'Alcora i Fondegulla (enq. de 1961 (XXIX, 190ss., XXX, 1ss.). D'altra banda Barranc de *Pipa*, anotat a l'enq. de Veo (XXIX, 176.3). Com aquells pobles, és a la cara Est de la Serra d'Espadà, però uns 8 k. més al NO. Més aviat semblen ser repetició del nom, que topònim únic. Com que és estranya l'aplicació del nom de l'estri de fumar etc. a la toponímia, reparem que Cavanilles (I, 95) diu que a l'Alcora fabriquen tres espècies de terrissa: «loza», «que llaman la fayance, la *pipa* y la de fuego», i que el nom li ve de la «tierra de *pipas*» que es troba vora el pantà de l'Alcora uns 15 k. més al N. de l'Espadà. En efecte els *DAG.* i *AlcM.* registren «obra de *pipa*» «peça de ceràmica fina i envernissada» (Mall. i Men.) És versemblant que aqueixa terra hagi donat nom a aquells dos NLL de la mateixa comarca. Res segurament d'origen llunyà, perquè *pipa* s'ha dit també de l'estri en forma de sífó corbat, per donar a beure als infants i ma-